

Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021–2030

Uppföljning 2023

Sammanfattningsrapport. En längre rapport finns att ladda ner via vgregion.se/vg2030uppfoljning

STRATEGINS MÅL 2030

Tillsammans gör vi Västra Götaland till ett föredöme för omställning till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle.

Robust och sammanhållet • Jämnt och öppet • Fossiloberoende och cirkulärt

s 18 & 19

s 20 & 21

s 22 & 23

LÅNGSIKTIGA PRIORITERINGAR

Stärka innovationskraften

— för ett konkurrenskraftigt näringsliv i framkant

s 12 & 25-26

Bygga kompetens

— för bättre kompetensförsörjning och livslångt lärande

s 13 & 27-28

Öka inkluderingen

— för tillit och sammanhållning

s 14 & 29-30

Knyt samman Västra Götaland

— för hållbar och förbättrad tillgänglighet

s 15 & 31-32

TVÄRSEKTORIELLA KRAFTSAMLINGAR

Fullföljda studier

s 7

Digitalisering

s 8

Elektrifiering

s 9

Cirkulära affärsmodeller

s 10

Inledning

Uppföljningsrapporten för år 2023 är en del av den planerade uppföljningen som har till syfte att ge en samlad bild av utvecklingen och förflyttningen mot strategins mål för ökad kunskap och lärande.

I årets rapport återfinns:

- sammanfattande fakta om utveckling i Västra Götaland med koppling till RUSens mål och de långsiktiga prioriteringarna
- exempel på genomförandet av de tvärsektoriella kraftsamlingarna och de långsiktiga prioriteringarna.

Detta dokument är en sammanfattning av en längre rapport som återfinns i sin helhet på www.vgregion.se/VG2030uppfoljning. Där finns även en länk till interaktiva statistiksidor för de långsiktiga prioriteringarna och kraftsamling fullföljda studier.

Andra relevanta underlag kommer också att läggas ut löpande på hemsidan.

” Vi som varit med och tagit fram strategin och ska bidra till att den genomförs är näringslivet och dess organisationer, länets 49 kommuner och fyra kommunalförbund, akademi och forskningsinstitut, det civila samhället, Västra Götalandsregionen samt länsstyrelsen och andra statliga myndigheter. Vi har alla olika ansvar, resurser och kunskaper, och strategin är plattformen för vår samverkan och för ett kraftfullt genomförande. ”

Från Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021–2030

Genomförande 2023

Vägen mot målet

Som föregående år har året varit präglad av flera oroshärdar som fortsatt krig i Ukraina, lågkonjunktur och andra samhällsförändringar. De externa faktorerna påverkar vägen mot målet.

Regionalt utvecklingsarbete är långsiktigt och strategiskt och bygger på samverkan. Olika kunskapsunderlag bidrar till genomförandet, till exempel rapporten från det oberoende forskarrådet för Västra Götalands klimatomställning med fokus på västsvenska industrins omställning. Rapporten innehöll bland annat rekommendationer om de genomförs kan bidra till målet.

Att intresset är stort för att skapa en gemensam kraft visar bland annat deltagandet i Framtid Västra Götaland i november. Fokus var på grön omställning.

Fyra tvärsektoriella kraftsamlingar

En kraftsamling innebär att extra fokus läggs på ökad samverkan och samordning av utvecklingsarbete inom området med målet att accelerera takten och nå en ökad genomförandekraft i omställningen.

Kraftsamlingarna för de första fyra åren är:

- Fullföljda studier
- Digitalisering
- Elektrifiering
- Cirkulära affärsmodeller

Fullföljda studier

Även om flera satsningar har bidragit till arbetet med tidiga insatser för barn och unga kvarstår utmaningen att barn och unga ska lämna grundskolan med godkända betyg.

De delregionala kunskapsnoderna för fullföljda studier vid respektive kommunalförbund har kommit igång väl. Utvärderarna som följer satsningen bedömer bland annat att utbud och efterfrågan av kunskapshöjande insatser har ökat på ett sätt som troligen inte hade varit möjligt utan den länsövergripande kraftsamlingen och därmed skapas viktiga mervärden för målgruppen. Viktiga mervärden har också skapats i de samverkansstrukturer som byggts upp och det finns därmed en potential till att etablera en ny samverkansarena för fullföljda studier.

Under 2023 har åtta av sociala investeringsprojekt som medfinansieras av Västra Götalandsregionen avslutats. Flera av de arbetssätt som utvecklats bedöms kunna finnas kvar efter projektavslut och därmed nå fler barn och unga framöver. Ytterligare tio investeringsprojekt pågår.

Exempel på satsningar inom området

- Tillsammans backar vi upp alla barn i Dalsland är ett socialt investeringsprojekt som startade upp under året. Det omfattar fem kommuner och fem vårdcentraler i Dalsland och syftar till att implementera en modell, Backa barnet, för tidiga samordnande insatser. Satsningen har koppling till Det Goda livet i Dalsland.
- Val för livet är ett ESF-projekt som Skaraborgs kommunalförbund driver med fokus på ungdomars valkompetens, motivation och framtidstro.
- Samverkan skola och socialtjänst – skolnärvaro är ett annat ESF-projekt som drivs av Göteborgsregionen. Detta projekt har bland annat fokus på stärkt kunskapsbas för verksam organisering vid samverkan mellan skola och socialtjänst i skolsocialt samt större enlighet i arbetssätt vilket ska bidra till en förenkling för medarbetare.

Digitalisering

Huvudprincipen är att utvecklingsaktörer i Västra Götaland kraftsamlar i befintliga strukturer och växlar upp det som fungerar. En central grupp är därför Digitaliseringsrådet där representanter från kommunalförbund/kommuner, högskolan i Skövde, länsstyrelsen, VGR med flera ingår.

För att kunna skissa på en långsiktig hållbar struktur för att arbeta med digitalisering i delregionerna har kommunalförbunden under hösten erhållit medel till digitaliseringsstrategier.

Digitalisering som verktyg är numera en del i nästan all process, produkt- och tjänsteinnovation. Hela branscher och företag hittar nya affärsmodeller med hjälp av digitala verktyg. En utmaning som kvarstår är att många små- och medelstora företag behöver öka sin digitala mognad. Detta gäller särskilt tillverkning, transport och byggindustrin. Här pågår därför flera olika satsningar.

I princip alla yrkesgrupper behöver kunna använda digital teknik, och för en växande andel även mer avancerad digital kompetens. Det är också här viktigt att fortsatt främja ungas intresse för teknik och digitalisering.

Exempel på satsningar inom området

- I AI Swedens nu avslutade satsning AI Changes Agents användes delregionala coacher som stöttade små- och medelstora företag i deras förståelse för AI:s påverkan på deras bransch och ökade möjligheterna till att tillvarata ny teknik. 48 företag fick rådgivning och 56 företag påbörjade sin AI transformation.
- Västsvenska Handelskammaren startade under året projektet DigiSHIFT har i syfte att medvetandegöra ledningsnivån i mindre företag om vikten av digitala verktyg. Målet är att 100-120 företag ska få rådgivning och 10-20 företag ska utveckla produkter.
- Inom TechArenan ligger fokus på kompetenshöjande insatser i digitalisering för små- och medelstora företag. Det är Högskolan i Borås som driver projektet.
- Digidelcenter håller på att etableras i ett flertal kommuner. Digidelcenter är en nod för kommunal medborgarservice. Detta är en del av att förbättra den digitala delaktigheten.

Elektrifiering

Elektrifiering består av flera områden och handlar om försörjningen av eleffekt till industrins omställning av produktion och produkter kompetensskifte, samt transporternas elektrifiering. Industrins behov av el har kartlagts och pekar på ett fördubblat behov av el i Västra Götaland till 2030 och tredubblat behov till 2045.

En fortsatt samverkan sker inom ramen för ACCEL – Accelererad elnätverkskapacitet i Västra Götaland som syftar till att genom samverkan bidra till en snabbare elnätsutbyggnad och elproduktion för att möjliggöra elektrifiering och grön omställning. Rådet för industriomställning Västra Götaland samlar ett regionalt ledarskap för klimatomställning av industrisektorn. De har prioriterat att arbeta med elektrifiering för att minska industrins klimatpåverkan och då med extra fokus på att öka den regionala elproduktionen.

Satsningar i test- och demonstrationsinfrastruktur med internationell spets och som görs tillgänglig och relevant är fortsatt viktig. Ett exempel här är den fortsatta utvecklingen av ASSAR. Vidare invigdes SEEL, Swedish Electric Transport Laboratory, under hösten. Det är en s.k. öppen testbädd för elektromobilitet.

Exempel på satsningar inom området

- Runt om i Västra Götaland pågår arbete hos kommuner med att uppdatera sina energiplaner och översiktsplaner, i syfte att förbättra förutsättningarna för elektrifieringen. Inom ramen för projektet Kommunernas elektrifieringsresa har 22 kommuner medverkat genom sina kommunalförbund, och därtill 6 kommuner enskilt, det vill säga totalt 28 kommuner. Ett av resultaten från projektet är en kartläggning av potential för sol-och vindkraft.
- ASSAR fokuserar på att bredda till fler branscher genom att främja industrins omställning inom elektrifiering, digitalisering och cirkulära flöden. Målet är att 60 företag aktivt nyttjar miljön och att 20 företag utvecklar nya produkter och innovationer i miljön.
- Under året har ytterligare sju kommuner (Bengtsfors, Dals-Ed, Mariestad, Munkedal, Trollhättan, Töreboda, och Vänersborg) beviljats medel till strategiska planer för laddinfrastruktur. Detta innebär sedan 2021 har tretton kommuner nu beviljats medel.

Cirkulära affärsmodeller

Kraftsamlingen fokuserar på att stötta, och underlätta för, insatser där prioritet läggs på att designa och planera rätt från början. För att bibehålla materialets värde över tid, samtidigt som en lönsamhet för näringslivet skapas.

Flera olika satsningar pågår. Det handlar till exempel om *Textile Movement* vid Science Park Borås. Deras roll kopplat till EU:s gröna giv är central då de förändringar som krävs, även om Sverige ligger långt fram vad gäller textilindustrin, kan bli omfattande för företagen. Då textil är bland de första av branscherna som omfattas av ny lagstiftning inom gröna giv blir därmed erfarenheterna från *Textile Movement* också viktiga att sprida till andra branscher.

Det är fortsatt viktigt att bransch- och materialgemensamma systemlösningar för sortering, återvinning och uppgradering kommer på plats. Det behövs också fler aktörer i Västra Götaland som breddar och fördjupar sin kompetens inom cirkulära affärsmodeller. Fokus ligger på att planera och designa för cirkularitet redan från början.

Exempel på satsningar inom området

- Kunskap och kompetens är centralt för att lyckas få till cirkulära affärsmodeller. Inom ramen för kraftsamlingen har därför drygt 100 affärscoacher utbildats, där ungefär hälften nu deltar i en utmaning som fokuserar på att främja cirkulär ekonomi och aktivt bidra till företags omställning. Det finns en kraft i att fler företag ställer om samtidigt, då det blir lättare att hitta affärer i de nya cirkulära system som bildas.
- Wargön Innovation har en viktig roll i att vara testbädd och utvecklingsarena för biobaserade materialinnovationer och textil återvinning. Under de kommande tre åren ska 60 företag få rådgivning samt utveckla produkter.
- Interior Innovation Center har startat upp. Bakom satsningen står GU Ventures, Trä- och möbelföretagen, RISE och IDC West. Det handlar om att initiera en forsknings- och utvecklingsnod för hållbar interiör. En liknande nod saknas i Sverige och ska underlätta för företagens utveckling.

Fyra långsiktiga prioriteringar

De långsiktiga prioriteringarna är de fyra viktigaste områdena där samverkan och gemensamma insatser behövs för att ställa om Västra Götaland till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle:

- Stärka innovationskraften
- Bygga kompetens
- Öka inkludering
- Knyta samman Västra Götaland

Stärka innovationskraften

Inom området pågår flera långsiktiga satsningar som bedöms bidra till att stärka innovationskraften i Västra Götaland. Ett regionalt ekosystem kring innovativt företagande bidrar på såväl kort som lång sikt till konkurrenskraftiga företag. Vidare är forskning, test och demonstration av ny teknik och nya lösningar helt centralt. Många satsningar har även bärning på områdena för kraftsamlingarna elektrifiering, digitalisering och cirkulära affärsmodeller. Det är många aktörer som är viktiga för genomförandet såsom Science parks och inkubatorer.

Klicka för att gå direkt till statistikavsnitt

Exempel på satsningar inom området

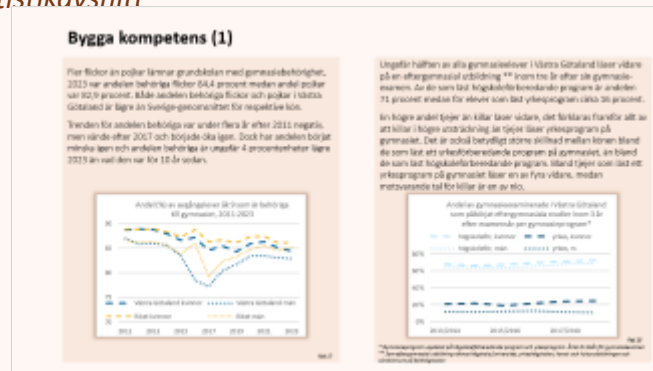
- Vad gäller omställning och klimatanpassning står industrins andel för en betydande del och potential av lösningen. Satsningar vid bland annat Science Parks bidrar i sig till att såväl etablera test- och demonstrationsinfrastruktur med internationell spets, som att satsa på att i samverkan som kan skalas upp i privat eller offentlig sektor. Exempel på viktiga satsningar är:
  - ASSAR i Skövde som fokuserar på att främja industrins omställning inom elektrifiering, digitalisering och cirkulära flöden.
  - Wargön Innovation i Trollhättan som testbädd och utvecklingsarena för biobaserade materialinnovationer och textil återvinning.
- Under året ett gemensamt projekt mellan de fyra etableringsfrämjarna i Västra Götaland startat upp. Projektet ska främja regionens framdrift inom den gröna omställningen och attrahera hållbara företagsetableringar och investeringar i Västra Götaland.

Bygga kompetens

Omställningen av arbetsmarknaden är ett dominerande tema mot bakgrund av de snabba förändringarna i kompetensbehov som sker och förväntas fortsätta med elektrifiering, digitalisering och automation som drivkrafter. Det handlar om specifika satsningar som till exempel utbildningscentrum inom batteriproduktion och kompetensinsatser för små- och medelstora företag.

Ett fokus har också varit att förankra kompetensråden delregionalt och i kommunerna. Råden ska bidra till matchning på arbetsmarknaden, framförallt riktat mot bristyrken, genom ett tydligt fokus på hur utbildningssystemet ska möta behoven på arbetsmarknaden.

Klicka för att gå direkt till statistikavsnitt

Exempel på satsningar inom området

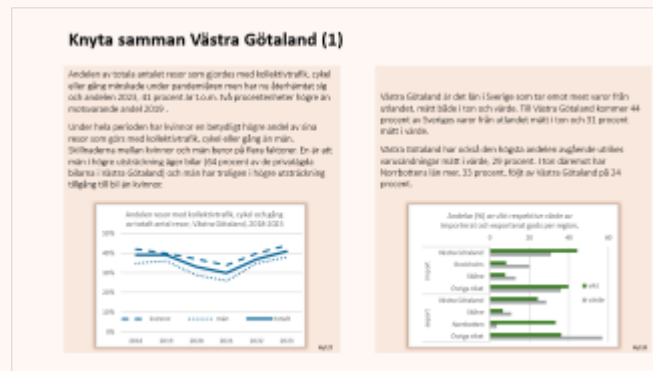
- Kompetensråden ska bidra till bättre matchning på arbetsmarknaden, framförallt riktat mot bristyrken, genom ett tydligt fokus på hur utbildningssystemet ska möta behoven på arbetsmarknaden. Under året har fokus legat på att förankra kompetensråden delregionalt och i kommunerna.
- Vid Campus Dalsland har flera nya utbildningar startat upp, till exempel högskoleförberedande program med inriktning mot samhällsbärande yrken och specialistsköterska. Sjuksköterskeprogrammet (grundutbildning) kommer att dra igång hösten 2024.
- Folkhögskolorna är viktiga aktörer kopplat till att tillvara allas kompetens. Projektet Helhetslyftet genomförs i 16 kommuner med 30 partners. Totalt förväntas 2400 tredjelandsmedborgare nås av insatser som underlättar deras etablering på arbetsmarknaden och i samhället.

Knyta samman Västra Götaland

En förhållandevis stor del av genomförandet av prioriteringen Knyta samman Västra Götaland sker inom befintliga planer, program och strategier som utarbetats i samråd med kommuner, kommunalförbund och andra intressenter. Det gäller till exempel Trafikförsörjningsprogram och infrastrukturplaner.

Klicka för att gå direkt till statistikavsnitt

Exempel på satsningar inom området

- Trafikförsörjningsprogrammet – Hållbara resor i Västra Götaland 2021-2025. Målet att komma tillbaka på samma nivå som före pandemin är uppnått för både kollektivtrafikens marknadsandelar och för andelen resor med kollektivtrafik, cykel och gång.
- Den regionala transportinfrastrukturplanen för perioden 2022-2033 beslutades under 2022. Under året har arbetet handlat om följa upp och driva genomförandet i enlighet med plan. Arbetet med nästa revidering för åren 2025-2037 har påbörjats.
- Under året har ytterligare fem kommuner (Bengtstors, Munkedal, Töreboda, Dals-Ed och Trollhättan) beviljats medel för att ta fram strategiska planer för laddinfrastruktur. Detta innebär att sedan 2021 har elva kommuner nu beviljats medel.
- Ett nytt regionalt serviceprogram för landsbygd och skärgårdsområden i Västra Götaland har antagits och avser perioden 2023-2030. Programmet har fokus på servicegläsa områden och ska främja tillgången till service, men också främja nya möjligheter till platsutveckling och innovativa servicelösningar.

Fakta och statistik

Strategins mål

Strategins mål pekar ut riktningen fram till 2030 och handlar om behovet av att ställa om Västra Götaland till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle. Målet konkretiserar vad en sådan omställning innebär ur ekonomiskt, miljömässigt och socialt perspektiv.

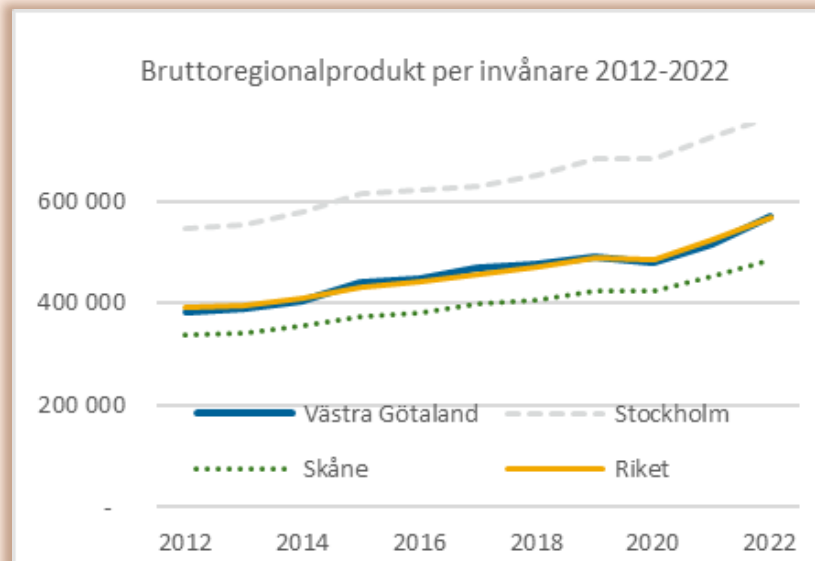
Ett Västra Götaland som ställer om är

- robust och sammanhållet
- jämlikt och öppet
- fossiloberoende och cirkulärt

Robust och sammanhållet (1)

Västra Götaland har under lång tid haft en ekonomisk utveckling som är ungefär som i riket som i helhet. Bruttoregionalprodukten (BRP) per invånare är högre i Västra Götaland än i Skåne, men lägre än i Stockholm. Under 2022 fortsatte BRP att öka, efter en nedgång under 2020, både i absoluta tal samt relativt antal invånare, i samtliga storstads-län samt riket som helhet.

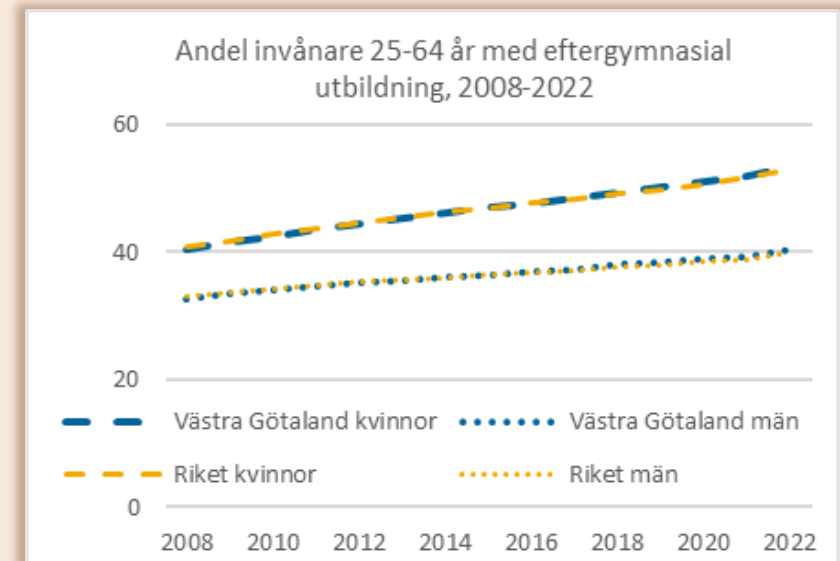
BRP-beräkningar för 2023 finns inte tillgängliga än, men preliminära beräkningar av BNP i Sverige för 2023 visar på en minskning av BNP med 0,2 procent under 2023 jämfört med 2022. Även andra konjunkturmätningar för Västra Götaland under 2023 visar att konjunkturen har försämrats under 2023 jämfört med 2022.

Ref 1

Andel invånare i Västra Götaland med eftergymnasial utbildning fortsätter att öka, men andelen ökar snabbare för kvinnor än för män, vilket ökar på könsskillnaderna.

År 2022 var drygt hälften av alla kvinnor mellan 25-64 år i Västra Götaland eftergymnasialt utbildade medan motsvarande andel för män är 40 procent. Män har framför allt fler med gymnasieutbildning som högsta utbildningsnivå, men även fler som enbart är grundskoleutbildade.

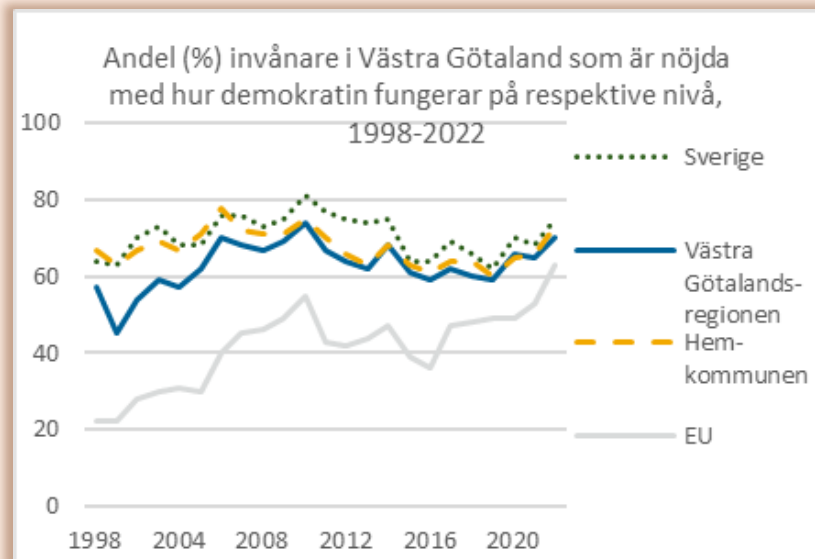

Ref 2

Robust och sammanhållet (2)

En klar majoritet av invånarna i Västra Götaland är nöjda med hur demokratin fungerar på alla nivåer. Andelarna ökade också kraftigt under 2022 jämfört med 2021, vilket till viss del kan tillskrivas de s.k. valårseffekterna .

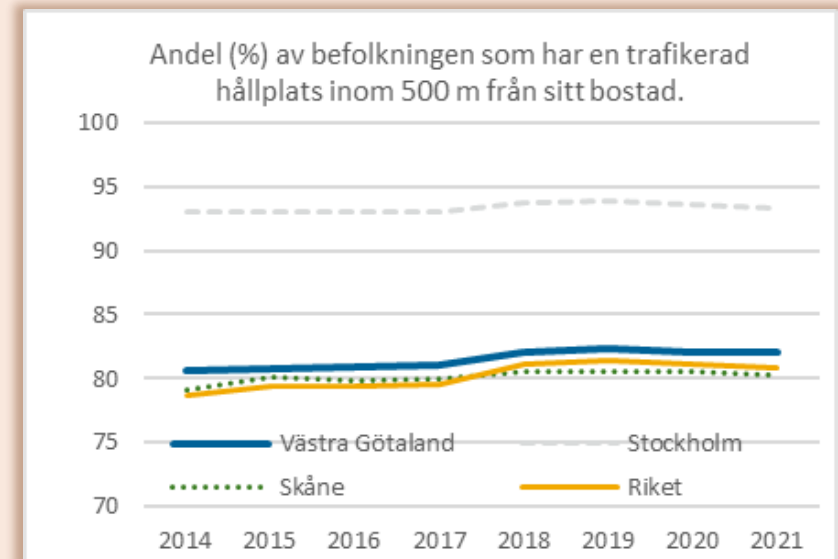
Högst andel av invånarna är nöjda med demokratin på riksnivån, medan EU-nivån har lägst andel nöjda. Jämfört med läget runt millennieskiftet är betydligt fler nu nöjda med demokratin, framför synen på demokratin i Västra Götalandsregionen och EU.

Ref 3

Andelen av befolkningen som har en trafikerad hållplats* inom 500 meter från sin bostad ökade långsamt från 2014 till 2019 men har sedan avstannat. År 2021 var andelen 82 procent i Västra Götaland vilket är något högre än i Skåne och Sverige i genomsnitt, men betydligt lägre än andelen i Stockholm.

* Med trafikerad hållplats avses hållplats, för samtliga trafikslag som trafikeras med minst en avgång per timme, vardagar mellan 06:00 och 20:00.

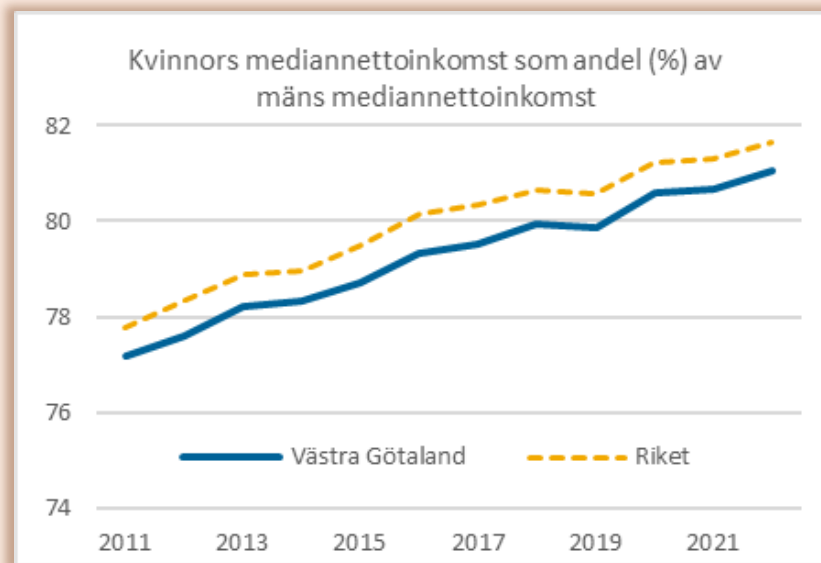

Ref 4

Jämlikt och öppet (1)

Kvinnors har alltjämt betydligt lägre inkomster än män, även om skillnaderna har minskat över åren. År 2022 hade kvinnor i genomsnitt cirka 81 procent av vad männen hade i inkomst. Skillnaderna förklaras till viss del av att kvinnor förvärvsarbetar i lägre utsträckning och jobbar mer deltid, bland annat för att kvinnor tar större ansvar vid småbarnsåren.

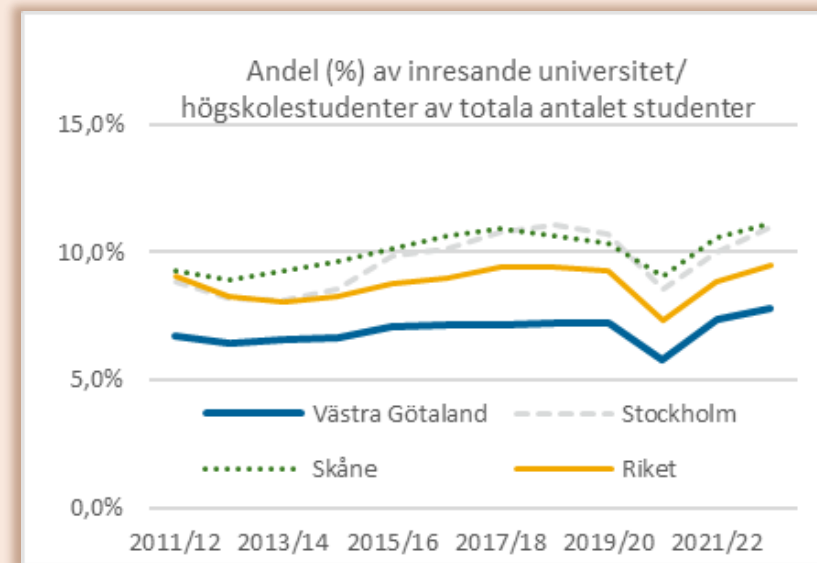
Löneskillnaderna mellan män och kvinnor är inte lika stora som inkomstskillnaderna, för 2022 var kvinnors genomsnittslön 90,1 procent av männens. Löneskillnaderna förklaras till största del av löneskillnader mellan olika yrkesgrupper. Tar man hänsyn till skillnader i yrkesval, deltidsarbete mm tas återstår cirka 5 procents löneskillnader som inte kan förklaras av statistiska variabler .

Ref 5

Båda antalet och andelen utländska studenter i Västra Götaland fortsatte att öka under läsåret 2022/2023 efter en nedgång under pandemin.

Andelen var 7,8 procent under 2022/2023 vilket är lite högre än nivån innan pandemin. Andelen (och antalet) utländska studenter har under hela perioden varit lägre i Västra Götaland än i övriga storstadslän.

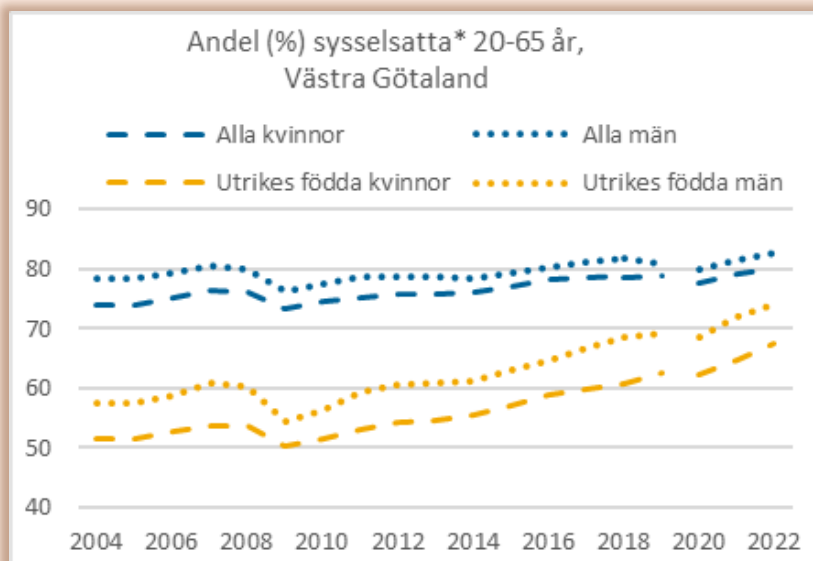

Ref 6

Jämlikt och öppet (2)

Sysselsättningsgraden för utrikes födda är lägre än den genomsnittliga syssel-sättningsgraden i Västra Götaland. Den har dock ökat kraftigt under de senaste 10 åren, så skillnaden har minskat.

Skillnaden i sysselsättningsgrad mellan kvinnor och män har också minskat under de senaste åren och var år 2022 cirka två procentenheter. Könsskillnaderna för utrikes födda har dock inte minskat över åren och är även betydligt större (knapp 7 procentenheter) än för kvinnor och män totalt. År 2022 var 67 procent av de utrikes födda kvinnorna sysselsatta, medan motsvarande värde för utrikes födda män var 74 procent.

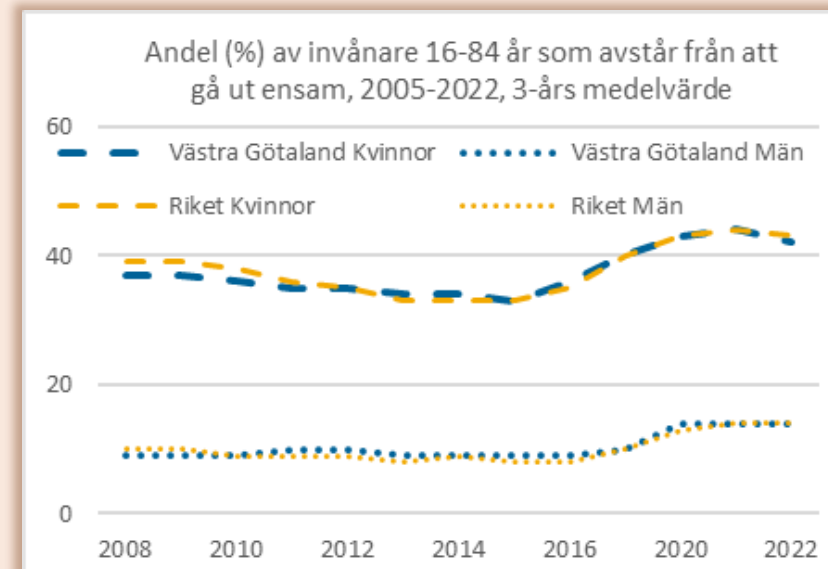

Ref 7

Eftersom källorna för förvärsarbete/sysselsättning har ändrats mellan 2019 till 2020 bryts linjen i diagrammet eftersom direkta jämförelser mellan de åren är svåra att göra. Fram till 2019 visas RAMS-statistik, för åldersgruppen 20-64 år. Från och med 2020 visas BAS-statistik med åldersgruppen 20-65 år.

De senaste åren har andelen invånare som ofta eller ibland avstår från att gå ut ensamma av rädsla för att bli överfallna eller dylikt ökat i både Västra Götaland och riket som helhet. Dock minskade andelen något för kvinnor i sista mätningen.

Andelen kvinnor som känner sig otrygga att gå ut är nu cirka 42 procent i Västra Götaland, vilket är mer än tre gånger högre än andelen män som är 14 procent.

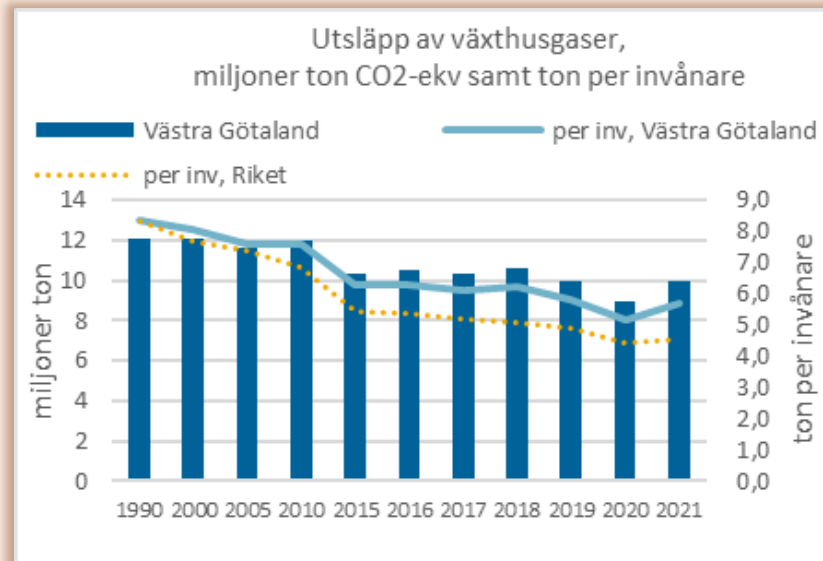

Ref 8

Fossiloberoende och cirkulärt (1)

Utsläppen av växthusgaser ökade mellan 2020 och 2021, både i total mängd och fördelat per invånare, men är något lite lägre än innan pandemin, dvs år 2019. Takten på den minskning som ändå skett sedan 1990 är dock för låg för att Västra Götalands klimatmål för 2030 ska nås, och sedan 2015 har nästan ingen minskning skett. I särklass störst utsläpp kommer från industrisektorn, drygt 40 procent (varav utsläppen från några få stora industrianläggningar dominerar)¹⁶. En annan stor sektor är transportsektorn som står för lite knappt 30 procent av utsläppen.

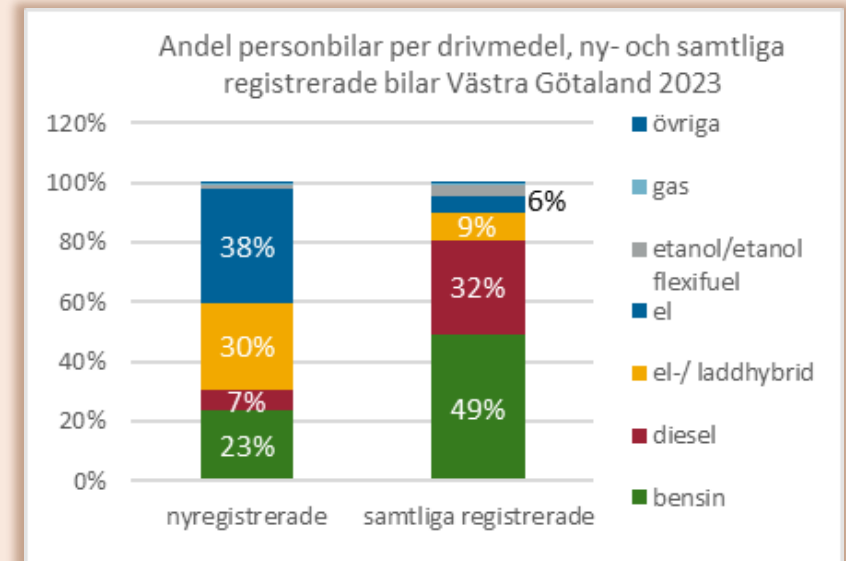
Utsläppen i relation till befolkningsstorlek är betydligt högre i Västra Götaland än i övriga storstads-län, på grund av industrisektorns sammansättning med flera utsläppstunga industrier i Västra Götaland.

Ref 9

Av nya personbilar som registrerades under 2023 var nära 70 procent el- eller elhybridbilar. Det är framför allt de senaste åren som el- och elhybridbilar blivit en betydande andel av nybilsinköpen, så totalt sett av alla registrerade bilar i Västra Götaland utgör de bara 15 procent.

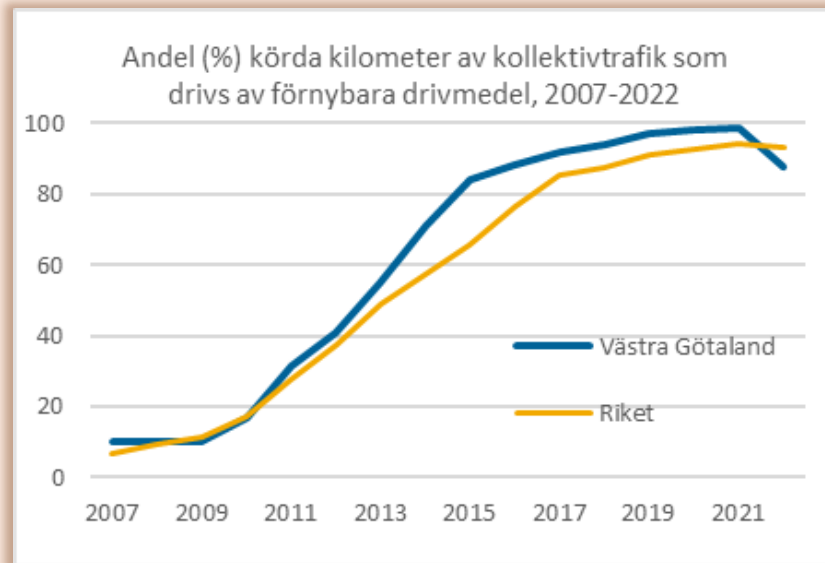
Drygt 80 procent av personbilarna i Västra Götaland drivs på bensin eller diesel. Bland lastbilar är det ännu högre andel som drivs med bensin och diesel, hela 95 procent. El har dock passerat gas som tredje största drivmedlet för lastbilar och cirka 3 procent av alla registrerade lastbilar drivs med el.

Ref 10

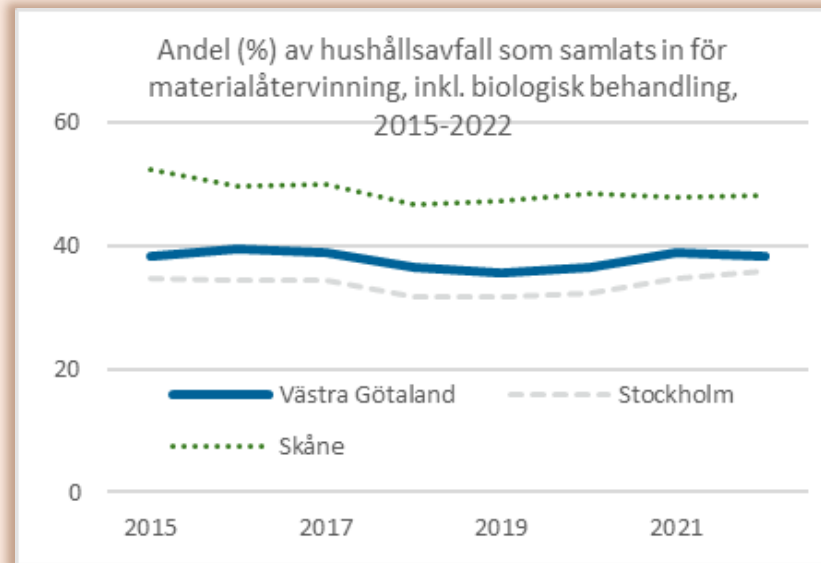
Fossiloberoende och cirkulärt (2)

Utbytet av bensin/dieseldrivna fordon mot fordon som drivs av helt förnybara drivmedel inom kollektivtrafiken har gått fort under de senaste 15 åren. År 2007 kördes cirka en tiondel av alla km av fordon med förnybara drivmedel inom kollektivtrafiken, nu är andelen runt 90 procent i Västra Götaland. Andelen var högre 2021 då var nära 100 procent av körda kilometer fossilfria. Det är framförallt körda kilometer med biodrivmedel som HVO och RME som minskat mellan 2021 och 2022.

Ref 11

Knappt 40 procent av hushållsavfallet som samlas in i Västra Götaland används för materialåtervinning. Andelen har tyvärr inte ökat de senaste åren, utan varit runt 40 procent under perioden. I Skåne är andelen högre, ungefär 50 procent, medan den i Stockholm ligger lite under Västra Götalandssnittet.

Ref 12

Fyra långsiktiga prioriteringar

De långsiktiga prioriteringarna är de fyra viktigaste områdena där samverkan och gemensamma insatser behövs för att ställa om Västra Götaland till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle:

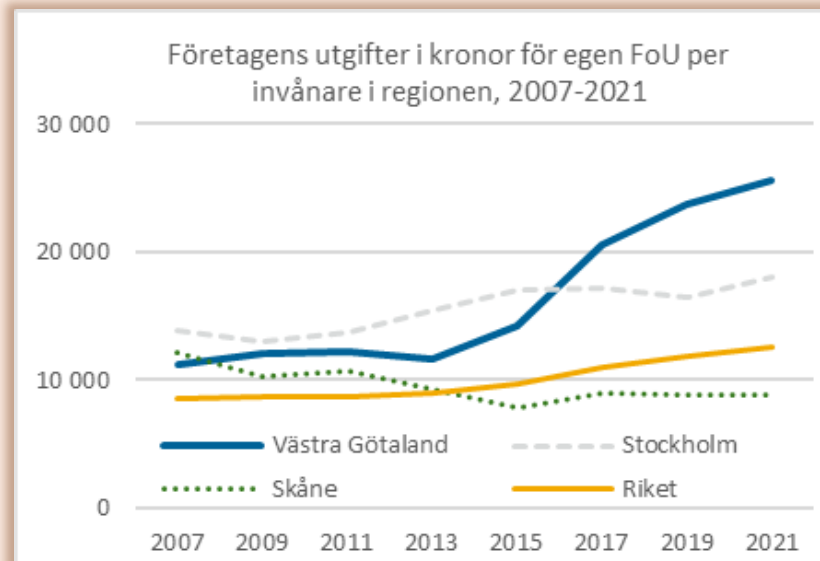
- Stärka innovationskraften
- Bygga kompetens
- Öka inkluderingen
- Knyta samman Västra Götaland

Stärka innovationskraften (1)

Sverige rankas som det mest innovativa landet i EU och Västsverige* och som en av de mest innovativa regionerna i EU, enligt EU:s senaste mätning av innovationsförmåga i Europas regioner.

I Västra Götaland lägger företagen mycket pengar på forskning och utveckling (FoU) jämfört med företag i de andra storstadsregionerna och riket som helhet. Summan (relaterat till antalet invånare i regionen) har också mer än dubblats sedan 2013. Det är framför allt ett antal storföretag som ligger bakom de stora summorna som satsas i Västra Götaland.

Företagens FoU-utgifter står för 83 procent av totala FoU-utgifter i Västra Götaland, akademien 14 procent och offentlig sektor för 3 procent.

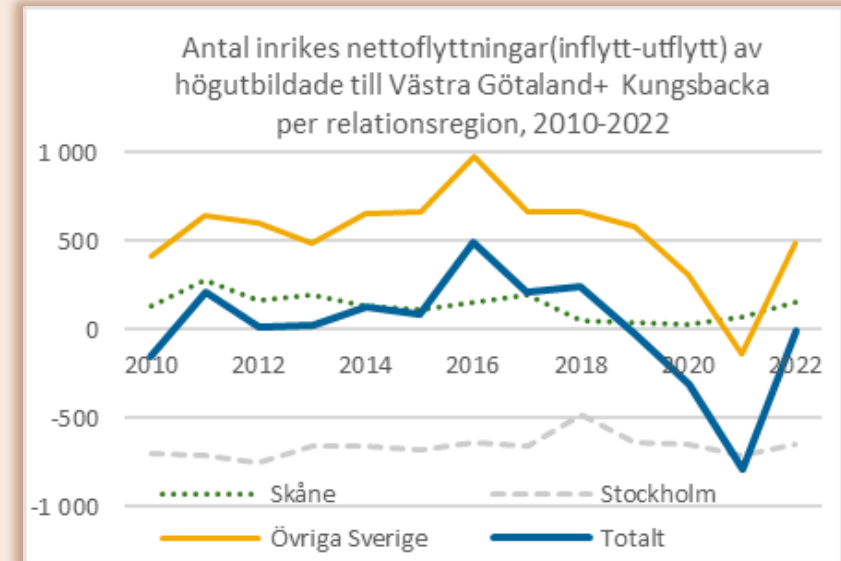

*Västsverige består av Västra Götaland och Halland

Ref 13

Under 2022 flyttade ungefär lika många högutbildade* personer från Västra Götaland och Kungsbacka till resten av Sverige som flyttade i omvänd riktning. Det är en återgång till förhållandet innan pandemin då flyttnettot under flera år var ca 0 eller något positivt, efter att under pandemiåren varit negativt.

Förändringen i flyttmönster under pandemiåren berodde framför allt att tillskottet av högutbildade som brukar komma från Sverige, exklusive Skåne och Stockholm, var betydligt mindre än vanligt och t.o.m. negativt under 2021. Under 2022 återgick flyttnettot till mer "normala" nivåer, dvs ett ganska stort positivt flyttnetto. Flyttnettot till Skåne och Stockholm ändrades inte så mycket under pandemiåren, utan har under hela perioden varit lite positivt relativt Skåne och negativt relativt till Stockholm.

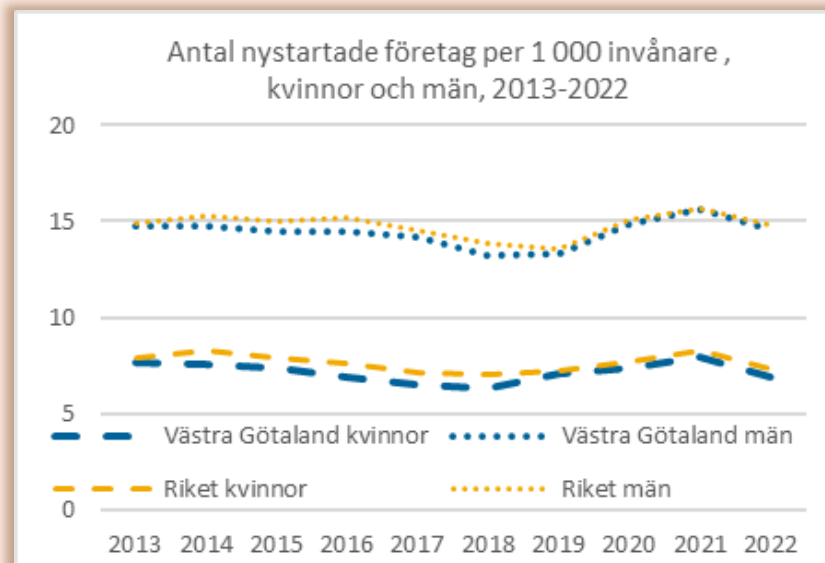
*Med högutbildad avses personer med minst tre års eftergymnasial utbildning.

Ref 14

Stärka innovationskraften (2)

Antal nya företag i Västra Götaland som startas av män är ungefär dubbelt så många som antalet som startas av kvinnor. Under 2022 startades 14,5 respektive 6,9 nya företag per 1 000 invånare av män respektive kvinnor. Det var ungefär lika många som åren närmast innan pandemin, men en minskning jämför med 2020 och 2021.

Nyföretagande har under hela perioden varit något lägre i Västra Götaland än i Sverige i genomsnitt och mycket lägre än nyföretagande i Stockholm.

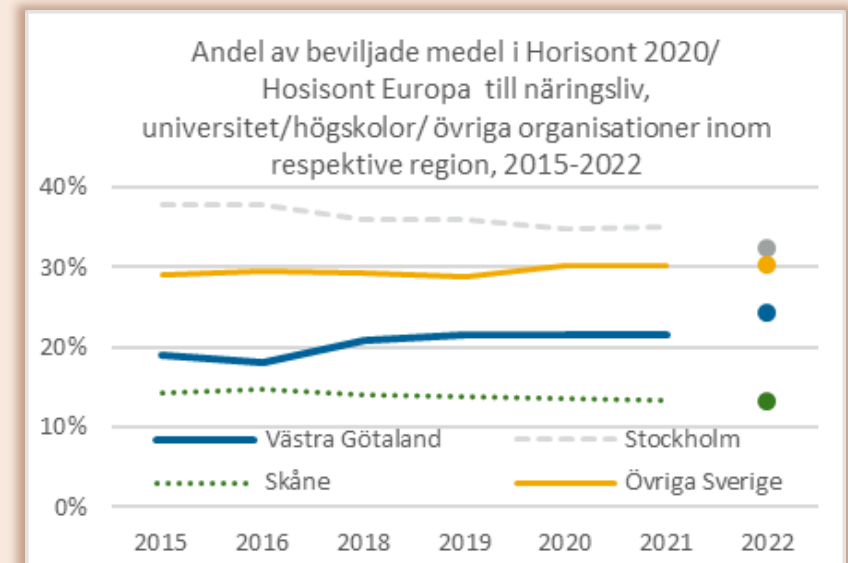

*Jämfört antal invånare i åldrarna 16-64 år

Ref 15

Andelen av beviljade medel från EU:s nya forskningsprogram Horisont Europa till organisationer i Västra Götaland av totala medel till Sverige, var 24% under de första inledande åren. Det är något över andelen som organisationer i Västra Götaland totalt fick i det förra programmet Horisont 2020, vilket var 22%.

Sveriges andel av totalt beviljade medel inom EU har under båda programperioderna varit ganska konstant, runt 3,4-3,5 procent.

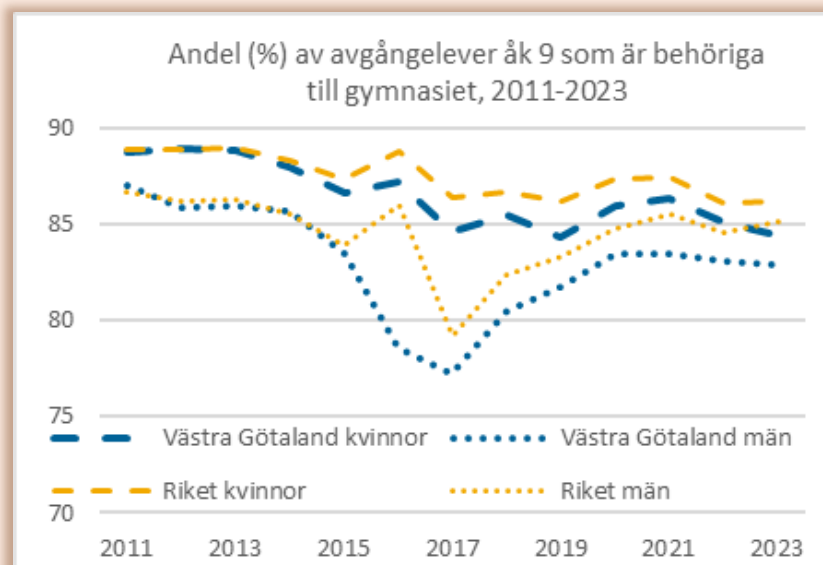

Ref 16

Bygga kompetens (1)

Fler flickor än pojkar lämnar grundskolan med gymnasiebehörighet, 2023 var andelen behöriga flickor 84,4 procent medan andelen pojkar var 82,9 procent. Både andelen behöriga flickor och pojkar i Västra Götaland är lägre än Sverige-genomsnittet för respektive kön.

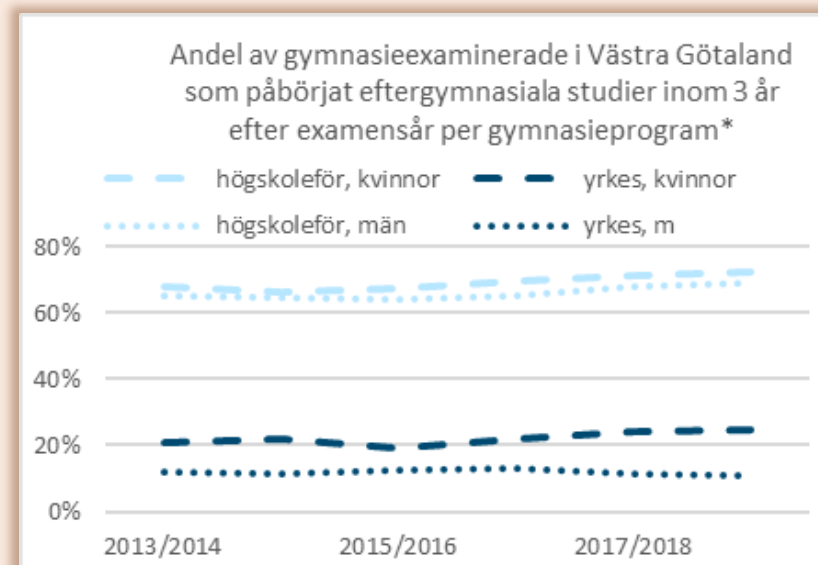
Trenden för andelen behöriga var under flera år efter 2011 negativ, men vände efter 2017 och började öka igen. Dock har andelen börjat minska igen och andelen behöriga är ungefär 4 procentenheter lägre 2023 än vad den var för 10 år sedan.

Ref 17

Ungefär hälften av alla gymnasieelever i Västra Götaland läser vidare på en eftergymnasial utbildning ** inom tre år efter sin gymnasieexamen. Av de som läst högskoleförberedande program är andelen 71 procent medan för elever som läst yrkesprogram cirka 16 procent.

En högre andel tjejer än killar läser vidare, det förklaras framför allt av att killar i högre utsträckning än tjejer läser yrkesprogram på gymnasiet. Det är också betydligt större skillnad mellan könen bland de som läst ett yrkesförberedande program på gymnasiet, än bland de som läst högskoleförberedande program. Bland tjejer som läst ett yrkesprogram på gymnasiet läser en av fyra vidare, medan motsvarande tal för killar är en av nio.

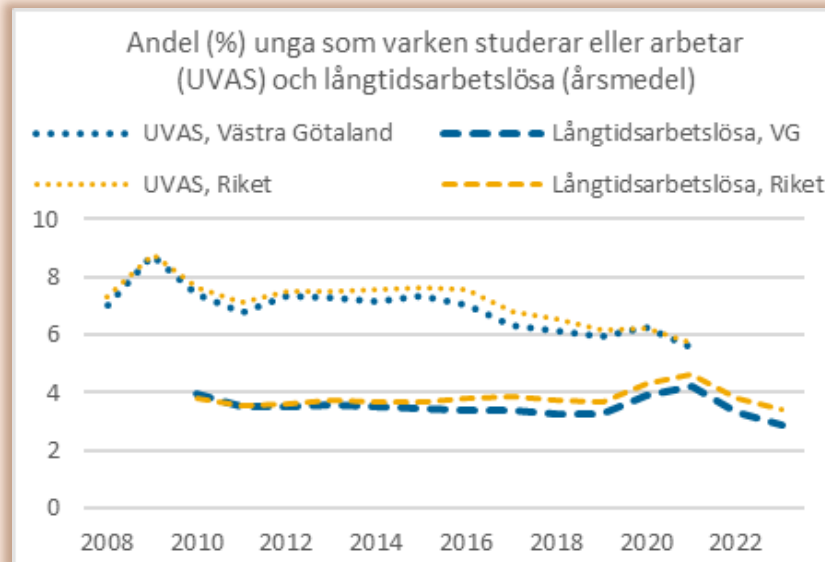
Ref 18

* Gymnasieprogram uppdelat på högskoleförberedande program och yrkesprogram. Årtal är läsår för gymnasieexamen
** Som eftergymnasial utbildning räknas högskola/universitet, yrkeshögskolan, konst- och kulturutbildningar och särskild kurs på folkhögskolan

Bygga kompetens (2)

Andelen unga (16-24 år) som varken studerar eller arbetar har minskat något över tid, med undantag för pandemiåret 2020, och utgör nu 5,6 procent av de unga. Andelen i Västra Götaland är ungefär lika stor som andelen i Sverige.

Andelen långtidsarbetslösa i befolkningen hade en något minskade trend under åren 2010-2019 i Västra Götaland, men ökade kraftigt under pandemiåren 2020-2021. Andelen har sedan minskat igen och är år 2023 2,9 procent, vilket är lägre än den var 2019. Utvecklingen i Sverige har följt ungefär samma mönster, men andelen långtidsarbetslösa har under den senaste tioårsperioden varit lite högre i Sverige än i Västra Götaland.

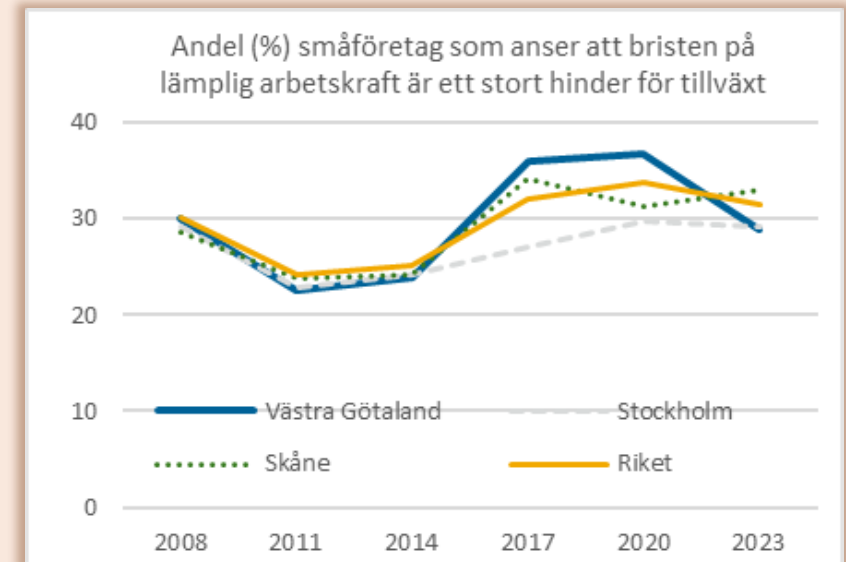

* Arbetslösa längre än 6 månader, åldrar 25-65 år

Ref 19

Knappt 30 procent av tillfrågade småföretagare i Västra Götaland angav 2023 att brist på lämplig arbetskraft är ett stort hinder för tillväxt. Det är en minskning jämfört med andelen vid 2017 & 2020 års undersökningar, men högre än den var 2014.

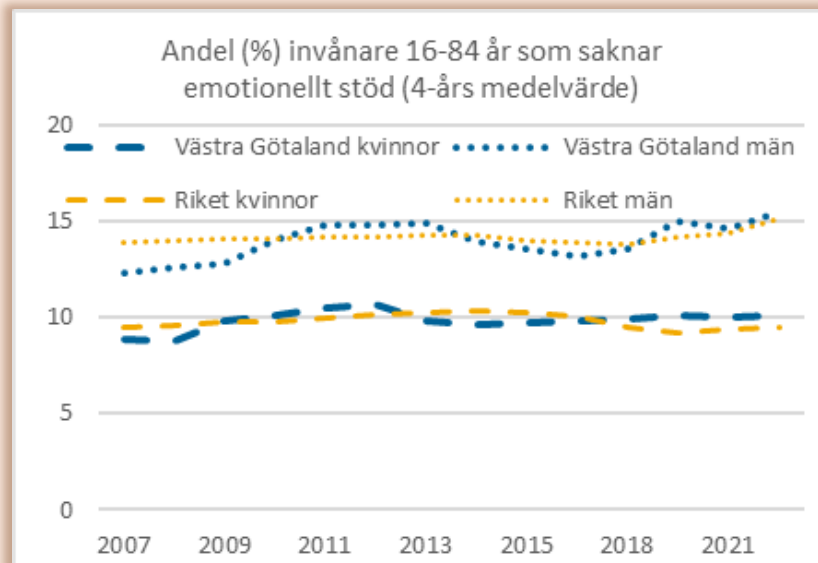
Andelen är ungefär samma som i Stockholm, men något lägre än i Skåne och övriga Sverige.

Ref 20

Öka inkluderingen (1)

Ungefär en av åtta invånare i Västra Götaland saknar någon som de kan dela sina känslor med och anförtro sig åt. Det är fler män än kvinnor som saknar emotionellt stöd, ungefär 15 procent av männen och 10 procent av kvinnorna. För kvinnor har andelen varit ungefär konstant över åren, medan för män har andelen ökat något jämfört med för 15 år sedan.

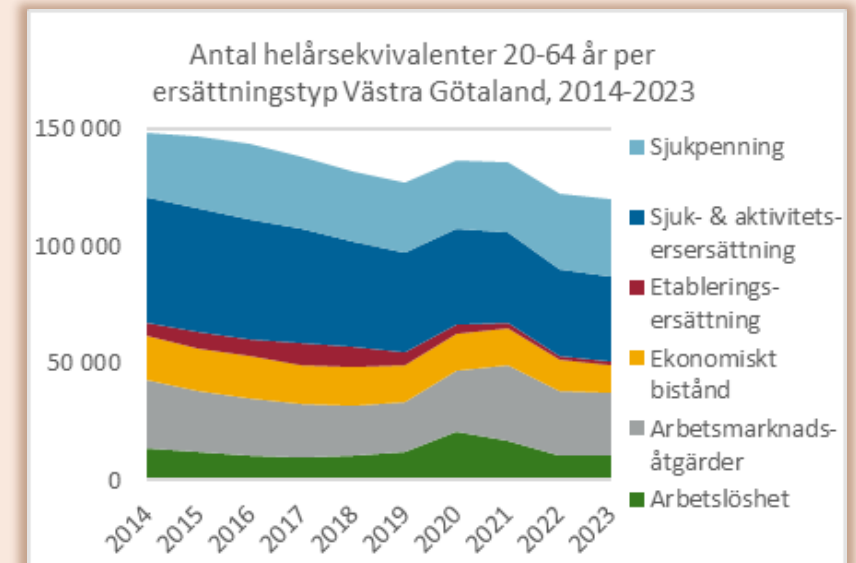
Ref 21

Antal personer (omräknat till helårsekvivalenter*) som försörjdes via olika typer av bidrag** var 2023 cirka 120 000 personer i Västra Götaland. Det är en minskning med ungefär 15 000 personer jämfört med 2020 och 2021, och även ca 5 000 personer lägre än 2019.

Jämfört med pandemiåren har minskningen skett framför allt av antalet arbetslösa och av personer med arbetsmarknadsåtgärder.

* Helårsekvivalenter är det antal individer som skulle kunna försörjas under ett helt år med full ersättning. Exempelvis blir två personer, som varit heltidsarbetslösa ett halvår var, tillsammans en helårsekvivalent. Årsvärdet är ett medelvärde av antal helårsekvivalenter per månad.

** Med bidrag avses sjukpenning, sjuk- och aktivitetsersättning (tidigare kallat förtidspension), ersättning vid arbetslöshet, ekonomiskt bistånd och etableringsersättning.

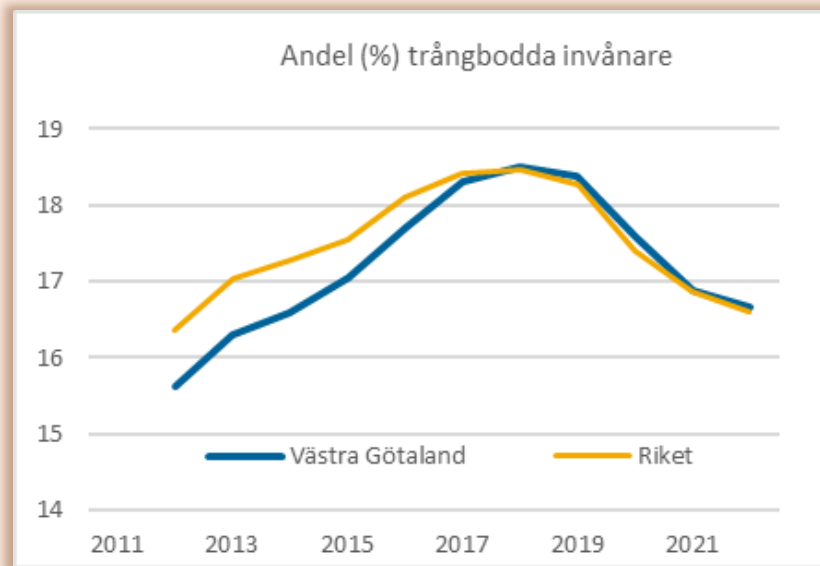

Ref 22

Öka inkluderingen (2)

Andelen av invånare som bor i flerbostadshus som räknas som trångbodda enligt norm 2 (max två personer per rum, kök och vardagsrum undantaget) ökade något under perioden 2012-2019. Under 2020 och 2022 minskade dock andelen något och låg 2022 på knappt 17 procent av befolkningen som bor i flerbostadshus.

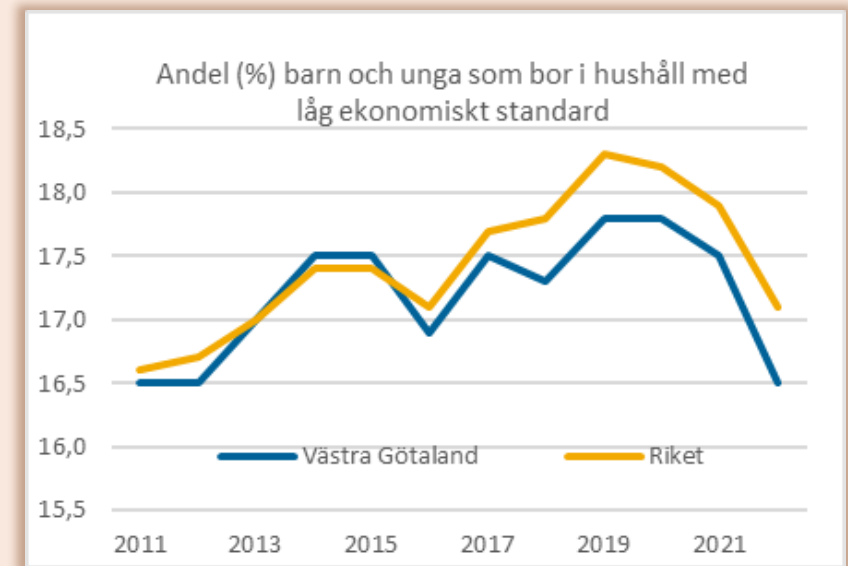
Andelen är ungefär lika stor i Riket som i Västra Götaland.

Ref 23

Under de senaste 10 åren har andelen barn och unga (0-19 år) som bor i hushåll med låg ekonomisk standard* varierat med någon procentenhet mellan 16,5%-17,5%.

Senaste åren är trenden att andelen minskar både i Västra Götaland och Sverige som helhet. Andelen 2022 i Västra Götaland var 16,5 procent, i Sverige var den något högre 17,1%.

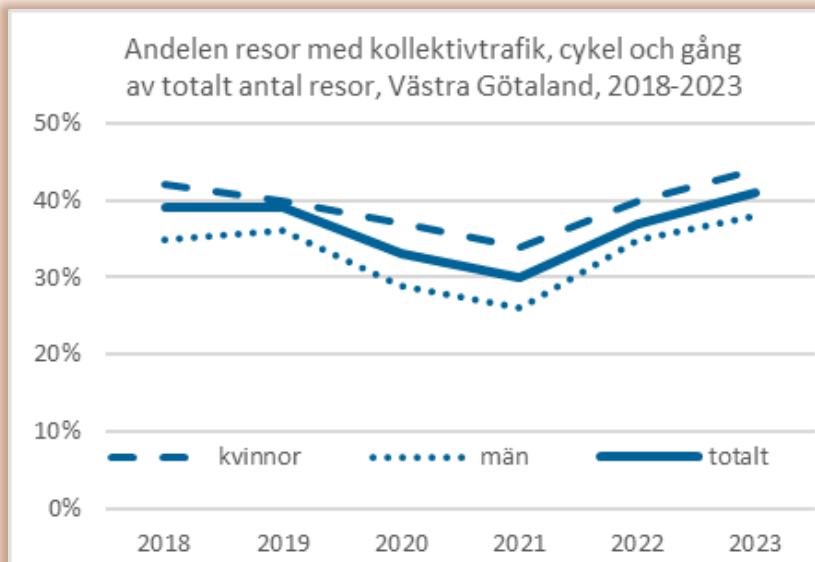
* Låg ekonomisk standard avser andelen personer som lever i hushåll vars standardiserade inkomst (utifrån hushålls sammansättning) är mindre än 60 procent av medianvärdet för riket.

Ref 24

Knyta samman Västra Götaland (1)

Andelen av totala antalet resor som gjordes med kollektivtrafik, cykel eller gång minskade under pandemiåren men har nu återhämtat sig och andelen 2023, 41 procent är t.o.m. två procentenheter högre än motsvarande andel 2019.

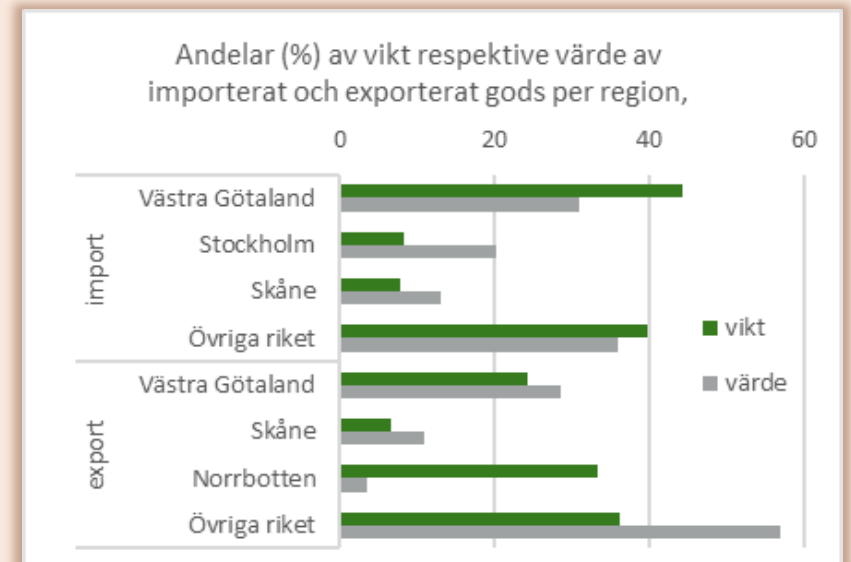
Under hela perioden har kvinnor en betydligt högre andel av sina resor som görs med kollektivtrafik, cykel eller gång än män. Skillnaderna mellan kvinnor och män beror på flera faktorer. En är att män i högre utsträckning äger bilar (64 procent av de privatägda bilarna i Västra Götaland) och män har troligen i högre utsträckning tillgång till bil än kvinnor.

Ref 25

Västra Götaland är det län i Sverige som tar emot mest varor från utlandet, mätt både i ton och värde. Till Västra Götaland kommer 44 procent av Sveriges varor från utlandet mätt i ton och 31 procent mätt i värde.

Västra Götaland har också den högsta andelen avgående utrikes varusändningar mätt i värde, 29 procent. I ton däremot har Norrbottens län mer, 33 procent, följt av Västra Götaland på 24 procent.

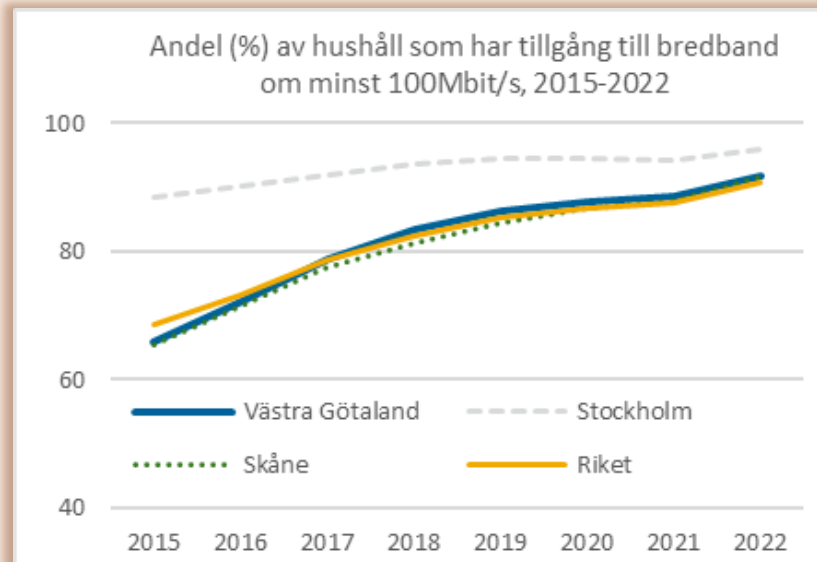

Ref 26

Knyta samman Västra Götaland (2)

Andelen hushåll som har tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s i Västra Götaland har ökat successivt och är drygt 90 procent år 2022. Det är ungefär lika stor andel som i Skåne och Sverige i genomsnitt men lägre än Stockholm.

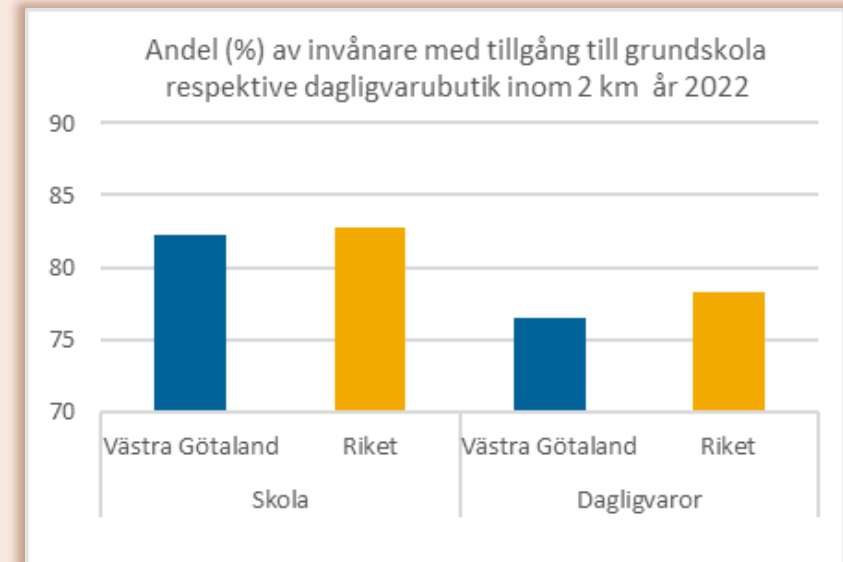
Det är stor skillnad på täckningen mellan hushåll i tätorter och glesbygd. Andelen hushåll i tätorter/småorter i Västra Götaland som har tillgång till 100 Mbit/s är 94 procent medan motsvarande siffra för hushåll i glesbygd är 73 procent.

Ref 27

Tillgängligheten till service är generellt god i Västra Götaland, åtminstone för de som har tillgång till bil. Dock är andelen invånare som har nära till dagligvarubutik lite lägre i Västra Götaland än i Sverige i genomsnitt under 2022, 76,5 procent har max 2 km till en butik i Västra Götaland jämfört med 78,3 procent i Riket.

Andelen barn som har kortare än 2 km till närmaste skola är lite högre, drygt 80 procent. Motsvarande andel är ungefär lika stor i riket.

Ref 28

Statistikkällor

1. SCB (via Kolada).
2. SCB (via Kolada).
3. Uppföljning av Vision Västra Götaland, Västsvenska SOM-undersökningen 2022.
4. SCB (via Kolada).
5. (a) Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering. <https://www.ifau.se/Press/Forskningssammanfattningar/kvinnor-och-man-pa-arbetsmarknaden/>. (b) Medlingsinstitutet, Löneskillnaden mellan kvinnor och män 2022. (c) SCB, <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/utbildning-jobb-och-pengar/medelloner-i-sverige/>. (d) SCB (via Kolada).
6. SCB, Universitetskanslerämbetet.
7. SCB (via Kolada).
8. Folkhälsomyndigheten, Hälsa på lika villkor.
9. (a) Västra Götalands klimatomställning- Industrin i fokus, rapport från Forskarråd för Västra Götalands klimatomställning, 2023.(b) Nationella emissionsdatabasen (via Kolada).
10. Trafikanalys / SCB.
11. Miljö- och fordonsdatabasen Frida (via Kolada).
12. Avfall Sverige (via Kolada).
13. (a) <https://ec.europa.eu/research-and-innovation/en/statistics/performance-indicators/european-innovation-scoreboard/eis>. (b) SCB (via Kolada).
14. Västdatabasen, SCB.
15. Tillväxtanalys.
16. Vinnova.
17. SCB/ Skolverket (via Kolada).
18. SCB.
19. (a) SCB (via Kolada). (b) Arbetsförmedlingen (via Kolada).
20. Tillväxtverkets enkätundersökning "Företagens villkor och verklighet" år 2023
21. Folkhälsomyndigheten, Hälsa på lika villkor (via Kolada).
22. SCB.
23. SCB (via Kolada).
24. SCB.
25. (a) Uppföljning 2023 Regionalt trafikförsörjningsprogram i Västra Götaland.
26. Varuflödesundersökningen 2021, Trafikanalys
27. Post- och telestyrelsen (via Kolada).
28. (a) Tillgänglighet till kommersiell och offentlig service 2021. Tillväxtverket. (b) Tillväxtverket/ Pupos (via Kolada).

Tillsammans gör vi Västra Götaland till ett föredöme för omställning till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle.